

**Аналіз ефективності лісовпорядкування в
Україні та розробка проєкту «Концептуальної
програми розвитку лісовпорядкування та
національної інвентаризації лісів» з
урахуванням досвіду Німеччини та ЄС**

Віктор Мельниченко

Київ, грудень 2025

About the Project "Sustainable Forestry Implementation" (SFI)

The project "Promotion of multifunctional sustainable forest management planning and implementation in Ukraine" (SFI) is a project established within the framework of the Bilateral Cooperation Programme (BCP) of the Federal Ministry of Agriculture, Food and Regional Identity (BMLEH) with the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (MEEA). It is a continuation of activities started in the forest sector within the German-Ukrainian Agriculture Policy Dialogue (APD) forestry component.

The Project is implemented based on an agreement between GFA Group, the general authorised executor of BMEL, and the State Forest Resources Agency of Ukraine (SFRA) since October 2021. On behalf of the GFA Group, the executing agencies - IAK Agrar Consulting GmbH and Unique land use GmbH and are in charge of the implementation jointly with the SFRA.

The project aims to support sustainable forest management in Ukraine and has a working focus on the results in the Forest Policy and National Forest Inventory.

Author

Viktor Melnychenko

Disclaimer

This paper is published with the assistance of SFI-Project but under the sole responsibility of the author. All contents, particularly views, findings, conclusions, suggestions or recommendations mentioned therein are those of the authors and do not necessarily reflect the views of the SFI-Project.

Contacts.

Troitska Str. 22-24,
Irpin, Kyiv region
+38 (067) 964-77-02

ЗМІСТ

Вступ.....	3
ЧАСТИНА I. Аналіз поточного стану лісовпорядкування в Україні.....	3
1. Правові засади та регуляторна рамка.....	3
1.1. Міжнародна регуляторна рамка.....	5
2. Поточний стан та ключові виклики	6
2.1. Інституційна спроможність.....	6
2.2. Стан даних та технологій.....	6
2.3. Фінансова модель та її вади.....	7
2.4. Методологічні та технологічні обмеження	8
2.5. Вікно можливостей.....	8
ЧАСТИНА II. Концептуальна програма до 2035 року.....	10
3. Контекст: Лісова стратегія ЄС до 2030 року та її значення для України.....	10
3.1. Кліматичні зміни та їх вплив на ліси України	11
3.3. Стратегічне бачення та мета	11
4. Концерн «Українське лісове планування» — організаційна модель.....	12
4.1. Правова підстава	12
4.2. Склад та функції.....	12
4.3. Порівняння з міжнародними моделями	13
4.4. Ринок лісовпорядних послуг	14
4.5. Наближене до природи лісівництво в системі FMP	15
5. Фінансова модель Концерну	16
6. Цифрова трансформація та технології	18
6.1. Єдина геоінформаційна платформа.....	18
6.2. Дистанційне зондування Землі (ДЗЗ)	19
6.3. Взаємодія цифрової платформи з державними реєстрами	19
7. Національна інвентаризація лісів та міжнародна звітність	20
8. Взаємодія з державними інституціями.....	20
8. Кадровий розвиток та наукове партнерство.....	21
ЧАСТИНА III. Дорожня карта, результати та ризики.....	23
9. Дорожня карта до 2035 року	23
10. Очікувані результати та ключові показники (KPI)	25
11. Ризики та їх пом'якшення	26
12. Пріоритетні кроки для органів влади.....	27
Список використаних джерел та літератури	29
Глосарій термінів та аббревіатур.....	33

Вступ

Система лісовпорядкування України потребує комплексної трансформації. Поєднання чотирьох ключових чинників — потреб післявоєнного відновлення, зобов'язань євроінтеграції, зміни клімату та необхідності інституційної модернізації — створює як нагальну потребу, так і унікальну можливість для реформи.

Ліси України займають близько 10,6 млн га й мають ключове значення для кліматичної стабільності, збереження біорізноманіття та відновлення економіки. Водночас чинна система, зосереджена у ВО «Укрдержліспроект», функціонує в умовах хронічного недофінансування, кадрового дефіциту та технологічного відставання. Наслідком є ризик невідповідності вимогам ЄС: Регламенту ЄС щодо запобігання знелісненню (EUDR, Regulation (EU) 2023/1115), Регламенту LULUCF (Regulation (EU) 2018/841) та зобов'язанням FOREST EUROPE, що загрожує доступу українського лісового сектору до ринку ЄС.

Концептуальна програма пропонує трансформацію ВО «Укрдержліспроект» у Концерн «Українське лісове планування» (УЛП) — статутне об'єднання юридичних осіб (ст. 6 Закону України № 4196-IX від 09.01.2025) зі 100-відсотковою державною участю. Концерн стане єдиним національним центром компетенцій з лісовпорядкування (FMP - Forest Management Planning), Держліскокадастру, НІЛ (NFI - National Forest Inventory) та інтегрованого моніторингу лісів на єдиній цифровій платформі.

і Три етапи реалізації:

Етап 1 (2026–2027): Інституційний запуск — реєстрація Концерну, оновлення нормативної бази, пілотні цифрові проекти.

Етап 2 (2028–2031): Державний лісовий кадастр, 2 цикл NFI, FRA та LULUCF-звітність, ринок послуг.

Етап 3 (2032–2035): повна відповідність EUDR, фінансова самодостатність, інтеграція в European Forest Information System (EFIS).

ЧАСТИНА І. Аналіз поточного стану лісовпорядкування в Україні

1. Правові засади та регуляторна рамка

Система лісовпорядкування України функціонує в межах комплексної правової бази, що охоплює національне законодавство, стратегічні документи та міжнародні зобов'язання. Ключові нормативні акти та їхнє значення для системи FMP/NFI:

Нормативний акт	Значення для системи FMP та NFI
Лісовий кодекс України	Визначає засади управління лісами; лісовий кадастр, FMP та NFI
Постанова КМУ № 112 від 07.02.2023	Порядок здійснення лісовпорядкування — основний операційний регламент; потребує оновлення щодо цифрових процедур і залучення приватних виконавців
Постанова КМУ № 848 від 20.06.2007	Порядок ведення Державного лісового кадастру; потребує актуалізації для інтероперабельності з іншими реєстрами
Постанова КМУ № 392 від 21.04.2021	Порядок проведення NFI — основа для міжнародної звітності перед FAO (FAO) та FOREST EUROPE
Закон № 554-IX «Про національну інфраструктуру геопросторових даних»	Інтеграція даних лісовпорядкування до Національної інфраструктури геопросторових даних (НІГД); стандарти INSPIRE (Directive 2007/2/EC)
Закон № 1907-IX «Про публічні електронні реєстри»	Вимоги до Держлісокадастру як інтероперабельного публічного реєстру з відкритими даними
Регламент ЄС щодо запобігання знелісненню (EUDR, Regulation (EU) 2023/1115)	Вимагає геопросторових записів про походження деревини; Україна має статус низького ризику, проте зобов'язана забезпечити відповідні дані для доступу на ринок ЄС
Регламент LULUCF (Regulation (EU) 2018/841)	Зобов'язує до обліку вуглецевих запасів лісів; вимагає надійних даних NFI для звітності в рамках Паризької угоди

Стратегічна рамка. Реформа лісовпорядкування здійснюється у контексті трьох ключових стратегічних документів. Перший — Державна стратегія управління лісами України до 2035 року (розпорядження КМУ № 1777-р від 29.12.2021) — прямо визначає серед пріоритетів: інституційну реструктуризацію ВО «Укрдержліспроект», запровадження NFI на системній основі, цифровізацію Держлісокадастру та інтеграцію з НІГД. Другий — Національна економічна стратегія до 2030 р. — розглядає ліс як стратегічний ресурс для «зеленого» відновлення економіки та кліматичної нейтральності. Третій — Угода про асоціацію між Україною та ЄС — зобов'язує до гармонізації лісового законодавства із чинним правом ЄС, включаючи вимоги EUDR та LULUCF.

Ключові нормативно-правові проблеми, що гальмують реформу:

— Постанова КМУ № 112 від 07.02.2023 (зі змінами від 22.09.2023 № 1017) формально допускає участь організації усіх форм власності у лісовпорядкуванні, однак не містить механізму конкурентного відбору виконавців — тендерні процедури відсутні, що на практиці зберігає фактичну монополію ВО «Укрдержліспроект».

— У законодавстві відсутній статус «уповноваженої організації з лісовпорядкування», що унеможлиблює передавання методологічних та контрольних функцій від органів державної влади до спеціалізованої організації.

— Нормативи таксації не оновлювалися з урахуванням вимог EUDR і FAO FRA, що унеможлиблює автоматичну інтеграцію українських даних у міжнародні звітні системи.

— Постанова КМУ № 848 від 20.06.2007 про ведення державного лісового кадастру не передбачає електронної взаємодії з Державним земельним кадастром.

Для усунення зазначених проблем необхідне внесення цільових змін до постанов КМУ № 112, № 848 і № 392, а також розроблення галузевих стандартів застосування ДЗЗ, GNSS та API у процесах FMP і NFI.

1.1. Міжнародна регуляторна рамка

Міжнародна регуляторна рамка, яку Україна зобов'язана виконувати або до якої наближається, є найважливішим зовнішнім чинником реформи. Нижче детально охарактеризовано ключові елементи.

EUDR (EU Deforestation Regulation, Regulation (EU) 2023/1115) — набув чинності 29.06.2023. Від операторів, що постачають на ринок ЄС деревину та вироби з деревини, вимагає: (1) геопросторових записів про ділянки походження з координатами; (2) декларації про відсутність знеліснення після 31.12.2020; (3) системи належної перевірки (due diligence). Україна має статус low-risk country, проте зобов'язана підтримувати достовірні та публічно верифіковані геопросторові дані про всі лісові ділянки. Без актуального Державного лісового кадастру та NFI статус низького ризику неможливо гарантувати, що загрожує втратою ринкового доступу для сотень підприємств.

LULUCF (Regulation (EU) 2018/841) — вимагає від держав-членів і кандидатів забезпечити, щоб сектор LULUCF (ліси, сільгоспугіддя, торфовища) не генерував чистих викидів. Лісовий сектор є найбільшим поглиначем вуглецю в Україні. Звітність потребує: часових рядів даних NFI за пулами IPCC; верифікованих розрахунків приросту та відпаду; облікових таблиць (accounting tables) за методологією IPCC 2006.

FAO FRA (Global Forest Resources Assessment) — здійснюється кожні 5 років; Україна подає звіт з 1990 р. Україна використовує екстрапольовані дані, що знижує довіру до звіту. FAO неодноразово висловлювало занепокоєння якістю вхідних даних.

FOREST EUROPE (критерії та індикатори сталого лісового господарства) — Україна є підписантом Варшавської (2007) та Мадридської (2015) деклараційних резолюцій і регулярно надає дані для пан-європейських доповідей «Стан Лісів Європи». Рівень деталізації та достовірності звітності залежить від якості NFI і Державного лісового кадастру.

2. Поточний стан та ключові виклики

2.1. Інституційна спроможність

Станом на початок 2026 року ВО «Укрдержліспроект» налічує 224 працівники, з яких лише близько 80 — інженери-таксатори, безпосередньо задіяні в польових роботах. При площі 9,7 млн га державних лісів це становить понад 120 тис. га на одного фахівця — критично недостатній показник. Середній вік польового персоналу перевищує 50 років. Збройна агресія росії спричинила значні втрати обладнання та обмежила доступ до лісових масивів у ряді регіонів.

Функції у сфері лісів розпорошені між Держлісагентством (управління держпідприємствами), Мінекономіки (політика), ВО «Укрдержліспроект» (FMP, NFI) та науковими установами (без системної координації). Ця фрагментація породжує дублювання, неузгодженість даних і розрив між стратегічними цілями та їх операційним виконанням.

2.2. Стан даних та технологій

Відсутня система оперативного моніторингу змін (рубки, всихання, пожежі, пошкодження). Геоінформаційні системи фрагментовані, без інтероперабельності та стандартів WMS/WFS/API.

Напрямок	Поточний стан	Цільовий стан 2035
Кадрове забезпечення	80 інженерів-таксаторів на 9,7 млн га — критично мало; середній вік >50 р.	500–600 фахівців; акредитовані приватні виконавці; система сертифікації
ГІС-платформа	Ізольовані системи без інтероперабельності; немає WMS/WFS/API	Єдина платформа з відкритими геосервісами WMS/WFS/API (OGC-стандарти)

Напря́м	Пото́чний стан	Ці́льовий стан 2035
Міжнародна звітність	Застарілі таксаційні дані; невідповідність методичці IPCC та FAO FRA	NFI-1 (2021-2025) – зібрано третину даних; NFI-2 (2026-2030) — ще не розпочалось; щорічна звітність FOREST EUROPE; LULUCF-модуль
Відповідність EUDR	Розроблено та тестується система повної простежуваності з геозаписами по кожній ділянці заготівлі	Повна система простежуваності з геозаписами по кожній ділянці заготівлі
Фінансова стабільність	Залежність від коштів лісокористувачів; нестабільне бюджетування	Багатоканальна модель: держбюджет (публічні функції) + плата за управлінські послуги + комерційні послуги

⚠ Критичні ризики через застарілість даних:

Неможливо виконати вимоги EUDR без актуальних геопросторових записів про ділянки заготівлі деревини.

Звітність FAO FRA та FOREST EUROPE ґрунтується на даних 20-річної давності — низька достовірність.

Для звітності за LULUCF відсутній сертифікований вуглецевий модуль на основі NFI.

Втрата довіри міжнародних партнерів загрожує технічній та фінансовій підтримці повоєнного відновлення лісів.

2.3. Фінансова модель та її вади

Основну частину фінансування лісовпорядкування надають лісокористувачі, а не державний бюджет — це породжує нерівномірне охоплення: ліси без активного лісокористувача фактично залишаються поза системою планування. Відсутні захищені бюджетні статті для NFI, Державного лісового кадастру та міжнародної звітності. Механізм справедливого розподілу навантаження між різними категоріями лісокористувачів не визначений. Недостатньо залучаються «зелені» фінансові інструменти: GCF, REDD+, EU ETS.

Конкретні прояви фінансових дисбалансів у системі FMP:

- Нерегулярні цикли фінансування польових і камеральних робіт призводять до накопичення застарілих даних та унеможливають систематичне оновлення матеріалів лісовпорядкування.
- Обмежена можливість оновлення технічної та програмної бази: серверна інфраструктура, ПС-програмне забезпечення, ліцензії на спеціалізовані

аналітичні системи, польове обладнання для геодезичних вимірювань GNSS.

- Відсутність стабільного фінансування NFI як міжнародного зобов'язання України перед FAO, FOREST EUROPE та в рамках LULUCF унеможлиблює виконання звітності у передбачені терміни.
- Відсутність середньострокового бюджетного планування (3–5 р.) унеможлиблює залучення кваліфікованих кадрів та реалізацію інфраструктурних проектів.
- Нерівність умов фінансування між державними, комунальними та приватними лісокористувачами: значна частина витрат компенсується господарською діяльністю держпідприємств, натомість приватні та комунальні ліси залишаються поза системою FMP.

2.4. Методологічні та технологічні обмеження

Попри ухвалення нового Порядку здійснення лісовпорядкування (Постанова КМУ № 112 від 07.02.2023), більшість галузевих інструкцій, технічних регламентів і таксаційних таблиць залишаються орієнтованими на парадигми лісового господарства минулого століття. Основний акцент зберігається на плануванні рубок головного користування та обліку запасу деревини, тоді як оцінка екосистемних послуг, вуглецевих функцій лісів, рекреаційного потенціалу та ролі у водному балансі залишається лише формально задекларованою.

Методики таксації лісів досі базуються переважно на ручних польових обмірах. Попри часткове використання ортофотопланів систематичне застосування сучасних технологій ДЗЗ відсутнє. Нормативи не містять вимог щодо використання Sentinel-1/2, LiDAR або автоматизованої класифікації. Відсутні стандарти передавання польових даних через API та метадані за ISO 19115 і INSPIRE (Directive 2007/2/EC), що унеможлиблює інтеграцію з Національною інфраструктурою геопросторових даних.

Нормативи інтенсивності рубок та критерії санітарного стану не враховують сучасних наукових уявлень про адаптацію лісів до зміни клімату, резистентність до посухи, масового розмноження шкідників і хвороб. Це унеможлиблює використання FMP як інструменту кліматичної адаптації — ключової вимоги Лісової стратегії ЄС до 2030 року та Державної стратегії управління лісами України до 2035 року.

2.5. Вікно можливостей

Попри системні проблеми, поточний момент є унікальним для реформи. Чотири ключових чинники формують сприятливий контекст:

Євроінтеграційні зобов'язання — статус кандидата на членство в ЄС та зобов'язання EUDR і LULUCF створюють зовнішній нормативний тиск і одночасно відкривають доступ до технічної допомоги ЄС, фінансування програм LIFE та

Horizon Europe. Відповідність EUDR є умовою збереження ринкового доступу для сотень українських лісозаготівельних і деревообробних підприємств.

Повоєнна реконструкція — масштаб відновлення лісів, пошкоджених внаслідок збройних дій (пожежі, міни, знищення інфраструктури), вимагає точних актуальних даних — що обґрунтовує інвестиції в NFI і систему ДЗЗ-моніторингу. Міжнародні донори (GIZ, BMEL, FAO, Sida, USAID) вже підтримують лісовий сектор України та готові розширювати допомогу за умови інституційних реформ.

Цифровізація держреєстрів — запровадження реєстру речових прав, ДЗК та платформи відкритих даних держави створює технічну основу для інтеграції Державного лісового кадастру до єдиного цифрового простору через «Трембіту».

Реформа держпідприємств — загальна тенденція до оптимізації держсектору та розвитку ринкових відносин у лісовому господарстві формує інституційну готовність до реорганізації ВО «Укрдержліспроект».

ЧАСТИНА II. Концептуальна програма до 2035 року

3. Контекст: Лісова стратегія ЄС до 2030 року та її значення для України

Лісова стратегія ЄС до 2030 року, ухвалена Європейською комісією у 2021 році, визначає три стратегічні напрями, що безпосередньо впливають на вимоги до системи FMP/NFI України як держави-кандидата на членство:

Посилення ролі лісів у кліматичній політиці — ліси розглядаються як ключовий елемент досягнення кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року; збільшення площі охоронних лісів до 30% загальної площі, з яких 10% — суворої охорони; упровадження наближеного до природи лісівництва (CNF — Close to Nature Forestry) на решті продуктивних лісів. Ці цілі формують вимоги до методології FMP та NFI: облік не лише деревного запасу, а й вуглецевих пулів, біорізноманіття та екосистемних послуг.

Відновлення деградованих лісів — план ЄС з відновлення природи (Nature Restoration Law) вимагає відновлення 3 млрд дерев до 2030 р. та реставрації деградованих лісових екосистем. Для України повоєнне відновлення лісів, пошкоджених пожежами, мінуванням та бойовими діями, є національним пріоритетом, що співпадає з цілями ЄС.

Цифровізація моніторингу та прозорість — Стратегія передбачає створення European Forest Information System (EFIS) — інтегрованої платформи даних про ліси ЄС. Від держав-членів і кандидатів очікується забезпечення сумісних наборів даних у форматах, придатних для інтеграції в EFIS, Copernicus Land Monitoring Service та European Environment Agency (EEA). Це технологічне завдання вже стоїть перед Україною.

Регуляторна архітектура ЄС, з якою Україна має забезпечити відповідність, включає:

- EUDR (Regulation (EU) 2023/1115) — застосовується вже сьогодні; Україна має статус low-risk country, але зобов'язана підтримувати геопросторові записи по всіх ділянках заготівлі деревини.
- LULUCF (Regulation (EU) 2018/841) — облік вуглецевих запасів і потоків у лісовому секторі; вимагає часових рядів даних NFI за методологією IPCC;
- FOREST EUROPE — звітність з 7 тематичних блоків (площа, запаси, здоров'я, біорізноманіття, захисні функції, соціально-економічні функції, законодавство та інституції);
- FAO FRA (Global Forest Resources Assessment) — звітність кожні 5 років.

Таким чином, реформа системи FMP/NFI України є одночасно внутрішньою потребою і міжнародним зобов'язанням, що має прямі торговельні та фінансові наслідки.

3.1. Кліматичні зміни та їх вплив на ліси України

Зміна клімату вже чинить значний вплив на лісові екосистеми України. Ключові тенденції, зафіксовані за останні два десятиліття:

- Масове всихання соснових насаджень на Поліссі, зумовлене поєднанням посух, короєда-типографа (*Ips tyrographus*) та кореневої губки; площа уражень, за різними оцінками, перевищує 200 тис. га.
- Зміщення кліматичних зон на північ: зростання тривалості вегетаційного сезону, збільшення кількості днів із температурою понад 35°C, зменшення кількості морозних днів — що впливає на видовий склад лісів та їхню стійкість.
- Зростання пожежонебезпеки в Поліссі, Лісостепу та Степу; ризик великих лісових пожеж у контексті розмінування та воєнних пошкоджень.
- Деградація ялинових насаджень у Карпатах: всихання через посуху та короєда-типографа; необхідність масштабних відновлювальних рубань і переходу до різнопородних насаджень.

Ці тенденції потребують принципового оновлення підходів до лісовпорядкування: FMP має стати інструментом кліматичної адаптації, а не лише інструментом планування заготівлі деревини. Зокрема, матеріали FMP мають включати: оцінку вразливості кожного кварталу за кліматичними сценаріями (RCP 4.5/8.5); рекомендації щодо перетворення нестійких монокультур у різновидові насадження; заходи з формування протипожежних розривів та мінералізованих смуг; перелік ключових лісових резерватів для природного відновлення без втручання.

3.3. Стратегічне бачення та мета

До 2035 року система лісовпорядкування України трансформується у високотехнологічну, відкриту та науково обґрунтовану систему підтримки управлінських рішень, що спирається на точні, повні та синхронізовані дані про ліси в єдиному цифровому контурі: FMP — кадастр (Державний лісовий кадастр) — NFI — моніторинг.

Стратегічні завдання до 2035 року:

СЗ-1. Інституційна реформа: реорганізація ВО «Укрдержліспроект» у Концерн «Українське Лісове Планування» — єдиний центр компетенцій.

СЗ-2. Нормативне оновлення: актуалізація пост. КМУ № 112, 848, 392; гармонізація з EUDR та LULUCF.

СЗ-3. Цифрова трансформація: єдина платформа Державного лісового кадастру (WMS/WFS/API); Геопортал геоінформаційної системи управління лісовими ресурсами; супутниковий моніторинг Sentinel.

C3-4. NFI та міжнародна звітність: два повних цикли NFI; FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF-модуль, EUDR-простежуваність.

C3-5. Стала модель фінансування: держбюджет для публічних функцій + плата за управлінські послуги + конкурентний ринок.

C3-6. Кадровий розвиток: 500–600 фахівців; система QA/QC; партнерство з університетами; акредитовані приватні виконавці.

4. Концерн «Українське лісове планування» — організаційна модель

4.1. Правова підстава

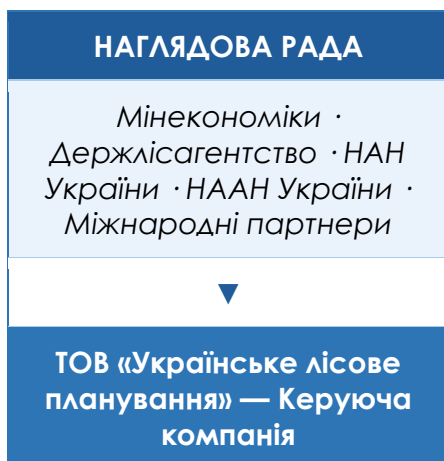
Концерн «Українське лісове планування» (УЛП) — об'єднання юридичних осіб зі 100-відсотковою державною участю — утворюється постановою Кабінету Міністрів України відповідно до ст. 6–8 Закону України № 4196-IX від 09.01.2025 (концерн як форма об'єднання юридичних осіб) та ст. 4, 6 Закону № 185-V від 21.09.2006 «Про управління об'єктами державної власності» (державна керуюча холдингова компанія як альтернативна форма). Учасники зберігають статус юридичних осіб, наділяючи Концерн частиною своїх повноважень.

⚠ Застереження:

Застереження: Термін «Концерн» вживається як робоча назва. Остаточна організаційно-правова форма — концерн (ст. 6 Закону № 4196-IX) або державна керуюча холдингова компанія (ст. 4, 6 Закону № 185-V) — визначається за результатами юридичного висновку. Необхідні кроки: (1) юридичний висновок; (2) узгодження пакету змін до НПА; (3) проект постанови КМУ; (4) статuti учасників-ТОВ.

4.2. Склад та функції

Рис. 1. Організаційна структура Концерну «Українське лісове планування»

Стратегічне управління · Методологія FMP/NFI · QA/QC · Акредитація виконавців · Цифрова платформа · Кадри та юридичний супровід			
▼			
ТОВ «НІЛ» Нац. інвентаризація лісів	ТОВ «ДЛК» Держлісний кадастр	ТОВ «Лісовпорядні Експедиції»	Приватні підрядники

Суб'єкт	Функції
Наглядова рада	Стратегічний нагляд; затвердження планів, бюджетів і звітів; склад — Мінекономіки, Держлісагентство, НАН України, НААН України, міжнародні партнери (дорадчо)
ТОВ «Українське лісове планування» (керуюча компанія)	Управління Концерном; методологія та стандарти FMP і NFI; контроль якості (QA/QC); акредитація виконавців; цифрова платформа; кадрова, юридична, фінансово-бухгалтерська служби
ТОВ «Національна інвентаризація лісів»	NFI за стандартами FAO та ЄС; міжнародна звітність: FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF, EUDR; науково-методичне забезпечення
ТОВ «Державний лісовий кадастр»	Ведення та актуалізація Державного лісового кадастру (пост. КМУ № 848); інтегрованість з ДЗК, реєстром прав, ЕОД; публічний WMS-геосервіс
Лісовпорядні експедиції (ТОВ)	Польові та камеральні роботи; регіональне покриття; спеціалізовані обстеження
Приватні підрядники (зовнішні)	Залучаються через відкриті тендери; акредитовані Концерном; передають дані через API-інтерфейс; підлягають QA/QC Концерну

4.3. Порівняння з міжнародними моделями

Запропонована модель Концерну розроблена на основі аналізу досвіду трьох країн ЄС з найбільш релевантними моделями для України:

Параметр	Польща (Lasy Państwowe)	Латвія (LVM)	Словаччина (LESY SR)	Концерн «УЛП»
Правова форма	Держ. підприємство	АТ 100% держ.	АТ 100% держ.	Концерн (ст. 6 Закону № 4196-ІХ), 100% держ.
Площа	~7,5 млн га	~1,6 млн га	~1,95 млн га	~9,7 млн га (держ. ліси)
Фінансування	Самофінансування	Прибуткова модель	Самофінансування	Держбюджет + плата за управлінські послуги
Приватний сектор	Обмежений	Активне залучення	Обмежений	Ключова роль: конкурентні тендери
NFI / звітність	Централізована	Централізована	Централізована	Окреме ТОВ «НІА»
Цифрова платформа	Регіональні системи	Централізована	Регіональні системи	Єдина платформа WMS/WFS/API; відкриті дані

Польська модель Lasy Państwowe демонструє ефективність централізованого методологічного управління при операційній самостійності регіональних підрозділів і повному самофінансуванні. Латвійська LVM доводить прибутковість 100% державної структури навіть на обмеженій площі. Словацька LESY SR підтверджує працездатність об'єднання АВП і лісогосподарської функції. Для України запропонована модель адаптована з урахуванням більшої площі, роздільного функціонування FMP і лісового господарства, та необхідності системи NFI через окремий центр — ТОВ «НІА».

4.4. Ринок лісовпорядних послуг

Концерн запроваджує трирівневу ринкову модель надання послуг із чітким розмежуванням функцій:

Концерн (методологія та контроль) — формує стандарти та технічні регламенти; адмініструє Держлісокадастр; здійснює QA/QC і верифікацію результатів; веде реєстр акредитованих виконавців; забезпечує міжнародну звітність (FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF, EUDR).

Приватні виконавці — юридичні особи та ФОП, акредитовані Концерном; виконують польові таксаційні роботи та камеральну обробку на конкурентних засадах через відкриті тендери; передають дані через захищений API-інтерфейс у форматах GeoJSON, GML відповідно до стандарту ISO 19115 та директиви INSPIRE.

Лісокористувачі (замовники) — державні, комунальні, приватні — самостійно обирають виконавців; фінансують роботи; отримують верифіковані матеріали як офіційну основу для ведення лісового господарства.

Цикл надання послуг: (1) акредитація виконавця на 3–5 років — відповідність кваліфікаційним і технічним вимогам; (2) відкрите контрагування з лісокористувачем; (3) польовий етап — збір таксаційних даних у стандартизованих цифрових формах; (4) камеральний етап — обробка, розрахунки, картографування; (5) автоматична валідація у «Кабінеті виконавця»; (6) вибіркова натурна верифікація Концерном ($\geq 5\%$); (7) затвердження та інтеграція до Державного лісового кадастру.

Порівняно з поточною монопольною моделлю нова система забезпечує: конкуренцію між виконавцями — стимул до підвищення якості та зниження вартості; збільшення загальних потужностей — подолання кадрового дефіциту ВО «Укрдержліспроект»; єдину методологічну основу — Концерн гарантує сумісність даних незалежно від виконавця; прозорість — публічний реєстр акредитованих виконавців і результатів тендерів.

4.5. Наближене до природи лісівництво в системі FMP

Концепція закріплює принципи наближеного до природи як стратегічного напрямку планування лісогосподарських заходів, що відповідає Лісовій стратегії ЄС до 2030 року та мережі INTEGRATE/ProSilva. Лісовпорядна документація має охоплювати:

- Пріоритизацію природного поновлення над штучним; збереження мікробіотопів — старих дерев, гнилих колод, дупел, рідкісних трав'яних рослин.
- Поступове формування різновікових, різноярусних і різнопородних насаджень замість одновікових монокультур.
- Мінімізацію суцільних рубань: перехід до вибіркових, поступових або групово-вибіркових способів.
- Моделювання динаміки лісових екосистем за кліматичними сценаріями (RCP 4.5/8.5) для оцінки вразливості та адаптаційного потенціалу.
- Гармонізацію планувальних рішень з вимогами природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі (Emerald Network), яка при вступі України до ЄС трансформується в мережу Natura 2000.

- Соціальні чинники: традиційне використання лісів громадами, рекреаційні функції, зелена інфраструктура, охорона культурної спадщини.

5. Фінансова модель Концерну

Рис. 2. Фінансова модель Концерну «Українське лісове планування»

Джерело фінансування	Напрями використання	Правова підстава
Державний бюджет	FMP, NFI, Держлісокадастр, міжнародна звітність, методологія, QA/QC, цифрова платформа	Ст. 22, 51 БК; КМУ № 392, 848
Плата від учасників Концерну	Операційна діяльність керуючої ТОВ: управління, методологія, IT, аудит (1.5–5% обороту)	Ст. 39 ПКУ; <i>arm's length</i>
Кошти лісокористувачів	FMP-роботи сервісного характеру; конкурентне залучення акредитованих виконавців	КМУ № 112; відкриті тендери
Міжнародна технічна допомога	Цифрова трансформація, обладнання, підготовка кадрів, пілотні проекти	LIFE, Horizon EU, FAO, GCF, GIZ, USAID
«Зелені» фінансові інструменти	Вуглецеве фінансування, ринки екосистемних послуг, кліматичні програми	REDD+, EU ETS, GCF
РАЗОМ	Самодостатня модель; зменшення залежності від бюджету у фазі 3 (2031–2035)	Орієнтир: Lasy Państwowe (PL), LVM (LV), ÖBf (AT)

Джерело	Функції	Підстава та коментар
Державний бюджет	FMP, NFI, Державний лісовий кадастр, міжнародна звітність, методологія, QA/QC, цифрова платформа	Публічні функції держави; ст. 22, 51 Бюджетного кодексу; пост. КМУ № 392, 848; обов'язкова умова для FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF

Джерело	Функції	Підстава та коментар
Плата за управлінські послуги від учасників	Операційна діяльність керуючої ТОВ: управління, методологія, IT-підтримка, аудит	Ст. 39 Податкового кодексу (принцип arm's length); затверджується Наглядовою радою;
Кошти лісокористувачів (договірні)	FMP-роботи сервісного характеру на замовлення конкретних лісокористувачів	Пост. КМУ № 112; конкурентне залучення акредитованих виконавців через відкриті тендери
Міжнародна технічна допомога	Цифрова трансформація, обладнання, підготовка кадрів, пілотні проекти	Програми ЄС (LIFE, Horizon Europe), FAO, Зелений кліматичний фонд (GCF), GEF, GIZ, Sida, USAID
«Зелені» фінансові інструменти	Вуглецеве фінансування, ринки екосистемних послуг, кліматичні програми	REDD+, EU ETS (Система торгівлі викидами), GCF; перспективне джерело для повоєнного відновлення лісів

Плата за управлінські послуги розраховується пропорційно до обороту учасників за принципом «вितягнутої руки» (ринкове ціноутворення між пов'язаними особами відповідно до ст. 39 Податкового кодексу України).

і Міжнародні орієнтири для розміру плати за управлінські послуги:

Lasz Państwowe (Польща): надлісництва перераховують до центрального фонду 2–5% чистого доходу щоквартально.

Österreichische Bundesforste (Австрія): витрати центрального апарату — 3–4% консолідованого обороту групи.

Загальна практика (Deloitte, KPMG): внутрішньогрупова плата за управлінські послуги — 1,5–5% від обороту дочірніх компаній.

6. Цифрова трансформація та технології

6.1. Єдина геоінформаційна платформа

Рис. 3. Архітектура цифрової платформи та потоки даних Концерну

ДЖЕРЕЛА ДАНИХ	ЦИФРОВА ПЛАТФОРМА КОНЦЕРНУ	СПОЖИВАЧІ ДАНИХ
Sentinel-1/2 (Copernicus) Польові виміри NFI/FMP GPS / LiDAR зйомки	ЄС ДЛК — Єдина система Держліскокадастру (КМУ № 848; Закон № 554-IX)	Держлісагентство Мінприроди Мінагрополітики
Дані лісовпорядкування (FMP) Дані НІА (NFI) Моніторинг санітарного стану	Геопортал WMS/WFS (OGC; GML; ISO 19115; GeoJSON)	FAO (FRA звітність) FOREST EUROPE LULUCF / EUDR
Держзамовники (ДЗК, реєстр прав, Трембіта)	Вуглецевий модуль (IPCC методологія; інтеграція з NFI)	Ринки вуглецю (EU ETS, REDD+, GCF)
Приватні підрядники (API-інтерфейс)	Кабінет виконавця (API; QA/QC автовалідація; аудит)	Публічний доступ (відкриті дані; OpenData)
Ключові принципи: Open standards (OGC/ISO) · Interoperability (API-first) · INSPIRE Directive · GDPR-сумісність		

Цифровий фундамент Концерну складається з п'яти взаємопов'язаних компонентів:

Єдина система Державного лісового кадастру (ЄС ДЛК) — розробляється відповідно до пост. КМУ № 848, Закону № 554-IX (НІГД), Закону № 1907-IX (публічні реєстри); двостороння взаємодія з ДЗК, реєстром речових прав, системою ЕОД; підключення до «Трембіти».

Геопортал геоінформаційної системи управління лісовими ресурсами України — публічна WMS/WFS-платформа за стандартами OGC; відображає дані Державного лісового кадастру, FMP, NFI та моніторингу для органів влади, лісокористувачів, громадськості.

Супутниковий моніторинг — систематичне використання Sentinel-1 (радар SAR) і Sentinel-2 (оптика) програми Copernicus; автоматизоване виявлення рубок, пожеж, всихання, воєнних пошкоджень; NDVI та NBR індекси.

Вуглецевий модуль — моделювання динаміки біомаси та вуглецевих потоків за методологією IPCC; інтеграція з NFI для звітності за LULUCF та Паризькою угодою.

Кабінет виконавця — захищений API-інтерфейс з інструментами автоматичної валідації даних (QA/QC); журнал аудиту; стандарти передавання: GeoJSON, GML (Geography Markup Language), метадані ISO 19115.

6.2. Дистанційне зондування Землі (ДЗЗ)

Систематичне застосування технологій ДЗЗ є принциповим переломом порівняно з поточною практикою ручних польових обмірів:

- Обов'язкове використання Sentinel-1/2 для первинної актуалізації лісового покриття між циклами FMP.
- Лідар (LiDAR) для тривимірного картографування та оцінки запасу деревини у пріоритетних зонах.
- БПЛА (дрони) для детального обстеження окремих ділянок, зокрема у постконфліктних зонах.
- Автоматизована обробка із застосуванням машинного навчання для класифікації лісових типів та картування пошкоджень.
- Галузеві стандарти використання ДЗЗ у FMP та NFI: обов'язкові метадані, точність геореєстрації, мінімальна роздільна здатність.

Застосування ДЗЗ потребує розробки та затвердження нових галузевих інструкцій у партнерстві з Державним космічним агентством України та програмою Copernicus User Uptake ЄС. Ці інструкції мають визначити: правила використання безкоштовних даних Sentinel, порядок замовлення комерційних знімків з вищою роздільною здатністю, вимоги до обладнання польових бригад (GNSS-приймачі, планшети з офлайн-ГІС), формат передавання польових вимірювань у «Кабінет виконавця».

6.3. Взаємодія цифрової платформи з державними реєстрами

Для забезпечення правової та технічної надійності даних Державного лісового кадастру передбачена двостороння автоматизована взаємодія через захищений міжреєстровий обмін:

- З ДЗК — передача меж лісових ділянок; отримання даних про зміни цільового призначення земель; верифікація перетинів та суміжностей.
- З Реєстром речових прав — перевірка правового статусу; виявлення конфліктів між лісовими та земельними правами.
- З ЕОД — передача даних про обсяги заготівлі деревини для EUDR-простежуваності; верифікація відповідності лісовому плану.

- З «Трембітою» — захищений технологічний шлюз для всіх міжреєстрових обмінів (пост. КМУ № 483).
- З Геопорталом (НІГД) — публікація метаданих і тематичних шарів відповідно до Закону № 554-IX та INSPIRE.

7. Національна інвентаризація лісів та міжнародна звітність

НІА (NFI — National Forest Inventory) є стрижневою функцією Концерну та єдиною офіційною основою для міжнародної звітності про стан лісів України. ТОВ «Національна інвентаризація лісів» відповідає за:

- FAO FRA — глобальна звітність кожні 5 років; вимагає даних про площу, запас, приріст, вікову структуру, вуглецеві запаси.
- FOREST EUROPE — звітність за критеріями та показниками сталого ведення лісового господарства.
- LULUCF (Regulation (EU) 2018/841) — облік вуглецевих запасів і потоків для виконання зобов'язань Паризької угоди.
- EUDR (Regulation (EU) 2023/1115) — базова картографічна та статистична основа для системи простежуваності деревини.

До 2035 року передбачається завершення двох повних циклів NFI. Перший цикл NFI (2021-2025) завершено. Другий цикл (2026-2030) буде проведено відповідно до Постанови КМУ № 392; Другий цикл забезпечить порівняльну динаміку та закріпить Україну як надійного міжнародного партнера.

Методологія NFI - Вибірковий дизайн NFI розроблений відповідно до вимог постанови КМУ № 392 з адаптацією до стандартів FOREST EUROPE та методологічних настанов IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change / Міжурядова група експертів зі зміни клімату) для сектору LULUCF.

Публікація результатів NFI. Агреговані результати публікуються у вигляді відкритих даних (відповідно до Закону № 1907-IX), картографічних матеріалів через геопортал лісів та аналітичних панелей. Набори даних — у форматах, сумісних з European Forest Information System (EFIS), Global Forest Watch та Copernicus Land Monitoring Service.

8. Взаємодія з державними інституціями

Концерн функціонує як методологічний і технічний центр у системі державного управління лісами, що взаємодіє з ключовими інституціями:

Мінекономіки (Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України) — отримує аналітику стану лісів для формування лісової та кліматичної політики; затверджує стратегічні цілі розвитку системи FMP/NFI; контролює виконання зобов'язань EUDR, LULUCF, FOREST EUROPE.

Держлісагентство (Державне агентство лісових ресурсів) — уповноважений орган управління Концерном; здійснює держзамовлення на публічні функції NFI і кадастру; формує Наглядову раду; контролює дотримання галузевих стандартів.

Держгеокадастр (ДЗК) — двостороння автоматизована взаємодія через «Трембіту»: Концерн передає межі лісових ділянок, отримує дані про зміни цільового призначення земель; синхронізація забезпечує єдність геопросторових записів для EUDR.

НІГД (Національна інфраструктура геопросторових даних) — Державний лісовий кадастр є складовою НІГД відповідно до Закону № 554-IX; дані публікуються через WMS/WFS-геосервіси за стандартами INSPIRE (Directive 2007/2/EC).

Держстат — Концерн надає агреговані дані NFI для державної статистики лісів та звітності за цілями сталого розвитку.

Наукові установи (НАН, НААН, УкрНДІЛГА) — партнерство в розробці актуалізованих таксаційних таблиць, моделей росту насаджень в умовах зміни клімату, методик оцінки вуглецевих пулів, оселищних карт для Natura 2000 та Смарагдової мережі.

Аналітична функція. Концерн щорічно готує: (1) звіт про стан і динаміку лісового фонду для Уряду та Верховної Ради; (2) розрахунки вуглецевих балансів за категоріями LULUCF; (3) аналіз ризиків для лісів (шкідники, посухи, пожежі, зміна клімату) та сценарії адаптаційних заходів; (4) матеріали для національних планів адаптації до зміни клімату та стратегій збереження біорізноманіття.

8. Кадровий розвиток та наукове партнерство

Ефективна реалізація Концепції неможлива без нарощування кадрової спроможності. Передбачається:

- Зростання штату від 224 (2026) до 500–600 фахівців (2035): нові посади — аналітик GIS, спеціаліст з ДЗЗ, фахівець з лісового моделювання, спеціаліст з вуглецевого фінансування (REDD+/GCF).
- Система допуску виконавців через акредитацію Концерном (замість ліцензування): кваліфікаційні вимоги та стандарти QA/QC; акредитація органів сертифікації через НААУ (Національне агентство з акредитації України).
- Безперервний професійний розвиток: підвищення кваліфікації польових таксаторів, GIS-аналітиків, спеціалістів з ДЗЗ та вуглецевого моніторингу; онлайн- і очні навчальні модулі.
- Партнерство з Інститутом лісу НАН України, УкрНДІЛГА (Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration), профільними кафедрами

університетів — спільні методики, наукові публікації, участь у IUFRO (International Union of Forest Research Organizations) та EFI.

- Участь у програмах Horizon Europe, GCF, Global Forest Watch, EU Forest Information System; міжнародні стажування фахівців у Польщі (Instytut Badawczy Leśnictwa), Фінляндії (Luke), Австрії (BFW).
- Конкурентна оплата праці: досягнення до 2030 р. рівня зарплат, що забезпечує залучення молодих фахівців — інженерів, GIS-аналітиків, програмістів.

ЧАСТИНА III. Дорожня карта, результати та ризики

9. Дорожня карта до 2035 року

Рис. 4. Дорожня карта трансформації до 2035 року

Етап	Термін	Ключові завдання	Очікуваний результат
Етап 1 Заснування	2026– 2027	<ul style="list-style-type: none"> • Реорганізація ВО «Укрдержліспроект» у Концерн «УЛП» (Закон № 4196-IX) • Реєстрація ТОВ; внутрішні стандарти FMP/NFI • Запуск ЄС ДЛК (базова версія) • Перші конкурентні тендери; акредитація виконавців • Розробка нормативів таксації (EUDR/FAO) 	<i>Юридично оформлений Концерн; перші тендери; базова цифрова платформа; нормативна база</i>
Етап 2 Розбудова	2028– 2030	<ul style="list-style-type: none"> • NFI цикл 2 (повне охоплення 9,7 млн га) • Геопортал WMS/WFS у відкритому доступі • Інтеграція Держлісокадастру з «Трембітою» та ДЗК • Запуск вуглецевого модуля (IPCC) • Підготовка 50+ інвентаризаційних інженерів 	<i>NFI цикл 2 завершено; EUDR-сумісність; публічні дані онлайн; 50+ фахівців</i>
Етап 3 Зрілість	2031– 2035	<ul style="list-style-type: none"> • Самодостатня фінансова модель; NFI цикл 3 • Повна відповідність LULUCF / EUDR / FAO FRA • Інтеграція в EU Forest Information System (FISE) • Підготовка Emerald Network → Natura 2000 • Кадастр лісів — частина НІГД 	<i>Самодостатній Концерн; повна відповідність ЄС; готовність до вступу в ЄС</i>

Етап / Термін	Ключові завдання	Відповідальність	Фінансування
Етап 1 2026–2027	– Постанова КМУ про реорганізацію ВО	КМУ, Мінекономіки, Держлісагентство, Концерн	Держбюджет; міжнародна техдопомога

Етап / Термін	Ключові завдання	Відповідальність	Фінансування
Інституційний запуск	<p>«Укрдержліспроект» у Концерн</p> <ul style="list-style-type: none"> – Реєстрація ТОВ(усі); формування Наглядової ради – Оновлення пост. КМУ № 112, 848, 392, 625 – Розгортання пілоту єдиної системи Держлісокадастру – Пілотні проекти ДЗЗ (Sentinel-1/2, LiDAR) – Перший цикл навчань: таксатори, GIS-аналітики 		
<p>Етап 2 2028–2031 Масштабування</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 100% лісокористувачів підключено до Держлісокадастру – Геопортал лісів (WMS/WFS/API) у відкритому доступі – NFI-1 (2021-2025) ✓; FRA 2025 опублік. – Перша звітність за LULUCF; калібрування вуглецевого модуля – 50+ акредитованих приватних виконавців – Супутниковий моніторинг усіх лісорослинних зон 	Концерн, ТОВ «НІЛ», ТОВ «ДЛК»	Держбюджет; GCF; EU LIFE; кошти лісокористувачів
<p>Етап 3 2032–2035 Оптимізація</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Цикл 2 NFI (2026-2030); порівняльна динаміка – Повна відповідність EUDR: система простежуваності по кожній ділянці – Фінансова самодостатність операційного блоку Концерну 	Концерн, усі ТОВ	Плата за управлінські послуги + комерційні послуги (без залежності від проектного фінансування)

Етап / Термін	Ключові завдання	Відповідальність	Фінансування
	<ul style="list-style-type: none"> – 100+ акредитованих виконавців; 30–40% польових робіт — приватні підрядники – Інтеграція в European Forest Information System (EFIS) – Щорічний публічний звіт; відкриті дані 		

10. Очікувані результати та ключові показники (KPI)

До 2035 року реалізація Концептуальної програми забезпечить:

1. **Інституційний** — Концерн «УЛП» операційно функціонує як єдиний національний центр компетенцій FMP/NFI/кадастр/моніторинг.
2. **Цифровий** — Держлісокадастр охоплює 100% лісокористувачів; геопортал лісів (WMS/WFS/API) у відкритому доступі.
3. **Науковий** — Цикл 1 NFI (2021-2025) завершено; цикл 2 (2026-2030) завершено; Україна виконує зобов'язання FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF, EUDR.
4. **Ринковий** — Конкурентний ринок: 100+ акредитованих виконавців; 30–40% польових робіт — приватні підрядники.
5. **Фінансовий** — Фінансова самодостатність операційного блоку без залежності від проектного фінансування.
6. **Прозорість** — Відкриті дані: публічний звіт про стан лісів щорічно; геозаписи для EUDR-простежуваності.

Напрямок	Показник	Термін	Вимірювання
Інституційний	Концерн зареєстровано; 8 ТОВ операційно функціонують	2026	Держ. реєстрація; рішення КМУ
Нормативний	Пост. КМУ № 112, 848, 392 оновлено та набрали чинності	2027	Офіційний вісник
Кадастровий	100% постійних лісокористувачів у Держлісокадастрі	2030	Реєстр Концерну

Напря́м	Показник	Термін	Вимірювання
NFI — цикл 1	NFI-1 (2021-2025) завершено;	2025	Підтвердження FAO
NFI — цикл 2	Завершено; охоплення 100% доступного лісового фонду	2035	Внутрішній аудит + FAO
Цифровий	Геопортал (WMS/WFS/API) + супутниковий моніторинг — повний обсяг	2030	Технічний аудит
Ринковий	50+ акредитованих виконавців; частка приватних у польових роботах ≥30%	2031	Реєстр акредитованих
Фінансовий	Опер. бюджет Концерну покривається без залежності від проектного фінансування	2035	Фінансовий аудит
EUDR	Система простежуваності по всіх ділянках; Україна — статус low-risk підтверджено	2030	Листи ЄК

11. Ризики та їх пом'якшення

Програма передбачає систематичне управління ризиками за чотирма категоріями. Щорічний перегляд реєстру ризиків здійснює Наглядова рада з публікацією результатів у річному звіті Концерну.

Воєнні ризики — обмеження доступу до лісових масивів у зонах бойових дій та прилеглих районах; ризик пошкодження обладнання, офісних приміщень та загибелі фахівців.

Заходи пом'якшення: пріоритизація робіт у безпечних регіонах; використання Sentinel-1/2, LiDAR та БПЛА для недоступних зон; резервне копіювання всіх зібраних даних у кількох захищених дата-центрах (відповідно до вимог CERT-UA); страхування персоналу та обладнання.

Інституційні ризики — затримки прийняття нормативних актів (постанова КМУ, зміни до галузевих інструкцій); спротив частини персоналу ВО «Укрдержліспроект» реорганізації.

Заходи пом'якшення паралельна підготовка повного пакету нормативно-правових актів (НПА); залучення профільних комітетів Верховної Ради та міжнародних партнерів до правового супроводу; прозора комунікаційна кампанія з роз'ясненням переваг нової моделі; гарантії зайнятості для всіх

співробітників на перехідний період; залучення досвідчених працівників до розробки нових регламентів.

Фінансові ризики — недостатність бюджетного фінансування NFI та Державного лісового кадастру; затримки міжнародної допомоги; нижчий за очікуваний комерційний оборот учасників.

Заходи пом'якшення: законодавче закріплення захищених бюджетних статей для публічних функцій; диверсифікація джерел через GCF, EU LIFE, REDD+; середньострокове бюджетне планування на 3–5 р.; створення резервного фонду Концерну (3–6 місяців операційних витрат).

Технологічні та кібербезпекові ризики — складнощі технічної інтеграції Державного лісового кадастру з ДЗК та «Трембітою»; кіберінциденти; втрата даних.

Заходи пом'якшення: поетапне розгортання платформи з обов'язковим пілотуванням перед масштабуванням; залучення технічної допомоги EFI, FAO, GIZ на проектному етапі; відповідність стандартам кіберзахисту CERT-UA; шифрування та географічно розподілене резервування всіх лісових даних.

12. Пріоритетні кроки для органів влади

⚡ Для Кабінету Міністрів України — невідкладно:

1. Прийняти постанову про реорганізацію ВО «Укрдержліспроект» у Концерн «УЛП» з визначенням повноважень та джерел фінансування.
2. Внести зміни до пост. КМУ № 112, 848, 392 щодо цифрових процедур, залучення приватних виконавців, вимог EUDR та LULUCF.
3. Затвердити середньострокову бюджетну програму для NFI і Державного лісового кадастру на 2026–2030 рр.

☑ Для Мінекономіки / Держлісагентства:

1. Замовити юридичний висновок щодо оптимальної організаційно-правової форми Концерну.
2. Розробити статuti усіх ТОВ та установчі документи Концерну.
3. Сформувати Наглядову раду; включити публічні функції Концерну до держзамовлення 2026 р.
4. Ініціювати переговори з FAO, GIZ, EFI щодо технічної та фінансової підтримки циклів NFI.

і Для міжнародних партнерів (FAO, GIZ, Sida, USAID, EFI):

Технічна підтримка розробки ЄС ДЛК та оновлення методологій FMP і NFI.

Підготовка кадрів: GIS-аналітики, спеціалісти з ДЗЗ, вуглецевого моніторингу, EUDR-комплаєнсу.

Залучення GCF, EU LIFE, Horizon Europe для модернізації обладнання та пілотних проектів.

Список використаних джерел та літератури

I. Законодавство України

1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII (зі змінами станом на 31.10.2025). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами). Ст. 22, 51. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). Ст. 39 (трансфертне ціноутворення, принцип «витягнутої руки»). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України від 21.09.2006 № 185-V «Про управління об'єктами державної власності» (зі змінами). Ст. 4, 6. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16>
5. Закон України від 13.07.2020 № 554-IX «Про національну інфраструктуру геопросторових даних». — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20>
6. Закон України від 20.07.2021 № 1907-IX «Про публічні електронні реєстри». — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20>
7. Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». Ст. 6–8. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20>

II. Підзаконні нормативно-правові акти України

8. Постанова КМУ від 20.06.2007 № 848 «Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру». — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2007-%D0%BF>
9. Постанова КМУ від 21.04.2021 № 392 «Про затвердження Порядку проведення Національної інвентаризації лісів». — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-2021-%D0%BF>
10. Постанова КМУ від 07.02.2023 № 112 «Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування» (зі змінами від 22.09.2023 № 1017). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-2023-%D0%BF>
11. Постанова КМУ від 17.03.2022 № 483 «Деякі питання обміну електронними даними» (Технологічний шлюз «Трембіта»). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2022-%D0%BF>
12. Постанова КМУ від 18.05.2011 № 625 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (перелік заходів, що фінансуються з держбюджету). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/625-2011-%D0%BF>
13. Розпорядження КМУ від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року» (зі змінами від 22.09.2023 № 840-р). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80>

III. Право Європейського Союзу

14. Regulation (EU) 2023/1115 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on the making available on the Union market and the export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest

degradation (EUDR). — OJ L 150, 09.06.2023. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R1115>

15. Regulation (EU) 2018/841 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on the inclusion of greenhouse gas emissions and removals from land use, land use change and forestry in the 2030 climate and energy framework (LULUCF). — OJ L 156, 19.06.2018. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32018R0841>
16. Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE). — OJ L 108, 25.04.2007. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007L0002>
17. Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality (European Climate Law). — OJ L 243, 09.07.2021. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1119>

IV. Міжнародні договори та угоди

18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: підписана 21.03.2014 та 27.06.2014, набрала чинності 01.09.2017. — URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
19. Паризька угода (Paris Agreement): прийнята на КС-21 РКЗК ООН 12.12.2015, набрала чинності 04.11.2016. Ратифікована Верховною Радою України 14.07.2016 № 1469-VIII.
20. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), 1979 (підписана Україною 1996) — правова основа Смарагдової мережі (Emerald Network).

V. Стратегічні та програмні документи Європейського Союзу

21. European Commission. Communication COM(2021) 572 final. New EU Forest Strategy for 2030. Brussels, 16.07.2021. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0572>
22. European Commission. Proposal for a Regulation on Nature Restoration [Nature Restoration Law]. COM(2022) 304 final. Brussels, 22.06.2022. — URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2022:304:FIN>
23. European Environment Agency (EEA). Copernicus Land Monitoring Service — Forest information. — URL: <https://land.copernicus.eu/en/products/high-resolution-layer-forests>
24. European Forest Institute (EFI). European Forest Information System (EFIS/FISE). — URL: <https://efi.int/knowledge/databases/efis>

VI. Міжнародні стандарти та методологічні настанови

25. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories. Volume 4: Agriculture, Forestry and Other Land Use / Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T., Tanabe K. (eds). — IGES, Japan, 2006.
26. FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). Global Forest Resources Assessment 2025: Main Report. — Rome: FAO, 2025. — URL: <https://www.fao.org/forest-resources-assessment>

27. FOREST EUROPE. State of Europe's Forests 2020. Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe — FOREST EUROPE. Bratislava, 2021. — URL: <https://foresteurope.org/state-of-europes-forests/>
28. FOREST EUROPE. Warsaw Declaration and Resolutions. Fifth Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe "Forests for Quality of Life". Warsaw, 5–7 November 2007. — URL: <https://foresteurope.org/about/ministerial-conferences/warsaw/>
29. FOREST EUROPE. Madrid Ministerial Declaration. Seventh Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe. Madrid, 20–21 October 2015. — URL: <https://foresteurope.org/about/ministerial-conferences/madrid-2015/>
30. ISO 19115-1:2014 / AMD 1:2018. Geographic information — Metadata — Part 1: Fundamentals. — Geneva: ISO, 2014.
31. OGC (Open Geospatial Consortium). OpenGIS Web Map Server Implementation Specification (WMS 1.3.0). — OGC 06-042, 2006. — URL: <https://www.ogc.org/standard/wms/>
32. OGC (Open Geospatial Consortium). OpenGIS Web Feature Service (WFS) Implementation Standard (2.0.0). — OGC 09-025r2, 2010. — URL: <https://www.ogc.org/standard/wfs/>
33. OGC (Open Geospatial Consortium). Geography Markup Language (GML) Encoding Standard (3.2.1). — OGC 07-036, 2007. — URL: <https://www.ogc.org/standard/gml/>

VII. Порівняльні інституційні моделі та практика

34. Lasy Państwowe (State Forests of Poland). Annual Report / Raport Roczny PGL Lasy Państwowe. — Warszawa, 2023. — URL: <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/raporty-roczne>
35. Latvijas valsts meži (LVM). Annual Report 2023. — Rīga: AS Latvijas valsts meži, 2024. — URL: <https://www.lvm.lv/en/investors/annual-report>
36. LESY Slovenskej Republiky, š.p. Výročná správa 2023. — Zvolen: LESY SR, 2024. — URL: <https://www.lesy.sk/o-nas/vyrocne-spravy/>
37. Österreichische Bundesforste AG (ÖBf). Nachhaltigkeitsbericht / Annual Report 2023. — Purkersdorf: ÖBf, 2024. — URL: <https://www.bundesforste.at/ueber-uns/berichte-publikationen.html>
38. Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL / Forest Research Institute, Poland). — URL: <https://www.ibles.pl>
39. Natural Resources Institute Finland (Luke / Luonnonvarakeskus). — URL: <https://www.luke.fi/en>
40. Bundesforschungs- und Ausbildungszentrum für Wald, Naturgefahren und Landschaft (BFW, Österreich). — URL: <https://www.bfw.gv.at>
41. European Forest Institute (EFI). About EFI. — Joensuu: EFI. — URL: <https://efi.int/about-efi>
42. Deloitte. Transfer Pricing: Intragroup Services. Benchmarking Management Fee Rates. — Deloitte Touche Tohmatsu, 2022.
43. KPMG. Global Transfer Pricing Review: Management Charges and Services Fees. — KPMG International, 2023.

VIII. Наукові та методологічні джерела

44. IUFRO (International Union of Forest Research Organizations). Global Forest Expert Panels Report: Forests and Climate Change. — Vienna: IUFRO, 2023. — URL: <https://www.iufro.org/science/gfep/>
45. INTEGRATE Network / ProSilva Europe. Close-to-Nature Forest Management: Principles and Application. — EFI, 2021. — URL: <https://integrate-network.eu>
46. Global Forest Watch. Forest Monitoring Platform. — World Resources Institute. — URL: <https://www.globalforestwatch.org>
47. Copernicus (ESA / European Commission). Sentinel-1 and Sentinel-2 Mission Guide. — ESA, 2023. — URL: <https://sentinels.copernicus.eu/web/sentinel/missions>
48. IPCC. Climate Change 2021: The Physical Science Basis (AR6 WGI). Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report. — Cambridge University Press, 2021. (Кліматичні сценарії RCP 4.5/8.5 / SSP)
49. Інститут лісу НАН України. Наукові праці. — Харків: ІЛ НАНУ. — URL: <http://forestinstitute.com.ua>
50. УкрНДІАГА (Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration named after G.M. Vysotsky). — Харків: УкрНДІАГА. — URL: <https://ukrndilga.com.ua>

IX. Програми міжнародної технічної допомоги та фінансові інструменти

51. GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Forest Programme Ukraine. — Bonn/Eschborn: GIZ. — URL: <https://www.giz.de/en/worldwide/352.html>
52. BMEL (Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft). International Forest Policy and Ukraine Support. — Berlin: BMEL. — URL: https://www.bmel.de/EN/topics/forests/forests_node.html
53. FAO. Support to Forestry Sector in Ukraine. — Rome: FAO. — URL: <https://www.fao.org/ukraine/en/>
54. Green Climate Fund (GCF). REDD+ and Forest Landscape Restoration Programmes. — Incheon: GCF. — URL: <https://www.greenclimate.fund/themes/forests>
55. EU LIFE Programme. Nature and Biodiversity. — European Commission. — URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en
56. Horizon Europe. Cluster 6: Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment. — European Commission. — URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
57. REDD+ (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation). UNFCCC REDD+ Web Platform. — URL: <https://redd.unfccc.int>
58. EU ETS (EU Emissions Trading System). — European Commission. — URL: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets_en

Глосарій термінів та аббревіатур

Усі аббревіатури та скорочені назви розшифровуються при першому вживанні в тексті. Нижче — зведений глосарій для зручності читача. Регламенти ЄС наводяться з офіційним номером і загальноприйнятою англійською аббревіатурою.

Термін / Аббревіатура	Розшифрування та пояснення
EUDR (EU Deforestation Regulation)	Регламент ЄС щодо запобігання знелісненню — Regulation (EU) 2023/1115. Набув чинності 29.06.2023. Вимагає від операторів підтверджувати відсутність знеліснення з геопросторовою прив'язкою. Україна — країна низького ризику.
LULUCF (Land Use, Land-Use Change and Forestry)	Регламент LULUCF — Regulation (EU) 2018/841 про землекористування, зміни землекористування та лісове господарство. Регулює облік вуглецевих запасів і потоків у лісах для виконання зобов'язань Паризької угоди.
FAO FRA (Forest Resources Assessment)	Глобальна оцінка лісових ресурсів ФАО — звітність кожні 5 років; вимагає даних NFI про площу лісів, запас деревини, приріст, вікову структуру, вуглецеві запаси.
FOREST EUROPE	Міністерська конференція із захисту лісів Європи — міжурядовий процес; критерії та показники (C&I) сталого ведення лісового господарства; Україна підписала Мінські резолюції.
HIA (NFI — National Forest Inventory)	Національна інвентаризація лісів — систематичне статистичне обстеження лісового фонду, в тому числі для цілей міжнародної звітності (FAO FRA, FOREST EUROPE, LULUCF) і державного планування.
INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in the European Community)	Директива ЄС 2007/2/ЕС про геопросторові дані — стандарти метаданих і геосервісів для забезпечення інтероперабельності. В Україні реалізована через Закон № 554-IX (НІГД).
GIS / ГІС (Geographic Information System)	Геоінформаційна система — програмно-апаратний комплекс для збору, зберігання, аналізу та відображення просторових даних про ліси.
LiDAR (Light Detection and Ranging) / лідар	Метод ДЗЗ (дистанційного зондування Землі) з лазерним скануванням для тривимірного картографування лісового пологуг та оцінки запасу деревини.
WMS / WFS / API	Стандарти OGC (Open Geospatial Consortium): WMS — Web Map Service (растрові карти), WFS — Web Feature

Термін / Аббревіатура	Розшифрування та пояснення
	Service (векторні дані), API — Application Programming Interface (програмний інтерфейс).
QA/QC (Quality Assurance / Quality Control)	Забезпечення якості / контроль якості — система процедур для верифікації польових і камеральних даних лісовпорядкування.
IPCC / МГЕЗК (Intergovernmental Panel on Climate Change)	Міжурядова група експертів зі зміни клімату — розробляє методологічні настанови для обліку парникових газів у секторі LULUCF.
REDD+ (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation)	Механізм UNFCCC для кліматичного фінансування збереження лісів у країнах, що розвиваються.
GCF (Green Climate Fund) / Зелений кліматичний фонд	Багатосторонній кліматичний фонд UNFCCC — основне джерело кліматичного фінансування для лісових країн.
GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)	Товариство міжнародного співробітництва ФРН — ключовий партнер реформи ЛВП в Україні.
Sentinel-1/2	Супутники серії Sentinel програми Copernicus (ESA/ЄС): Sentinel-1 — радар SAR, Sentinel-2 — оптика. Безкоштовні дані для моніторингу лісового покриву.
GNSS / ГНСС (Global Navigation Satellite System)	Глобальна навігаційна супутникова система (GPS, ГЛОНАСС, Galileo) — для геодезичної прив'язки польових вимірювань.
Лісовпорядкування - FMP (Forest Management Planning)	Лісовпорядкування / Планування лісового господарства — систематичний процес оцінки та планування управління лісовим фондом.
EFI (European Forest Institute)	Європейський лісовий інститут — міжнародна науково-дослідна організація; адмініструє European Forest Information System (EFIS).
НІГД	Національна інфраструктура геопросторових даних — відповідно до Закону № 554-IX; система інтеграції державних геопросторових ресурсів, включаючи Держлісокадастр.